

PSY22005 – Sensorveiledning 2022

Elementer som må være på plass er definisjoner og bruk av faguttrykk, teori og empiri. Det er videre sentralt at kandidaten kan vise selvstendighet gjennom argumenter, drøfting og trekke tråder. Dette åpner for at studenten kan ha ulike vinklinger i sin besvarelse, og derfor følger kun faktorer og tema som kan være eksempler på hva en kandidat kan fokusere på i oppgavene.

Ved karaktersettelse, kan sensorveiledningen brukes som veiledning. Kandidatens oppgave må ikke ha 100% overensstemmelse for å få full uttelling. Om kandidaten trekker inn flere av punktene, har ok redegjørelse, ok til manglende drøfting, tilsvarer det karakteren C. Om kandidaten trekker inn mange punkter, har god redegjørelse for disse, samt drøfter, reflekterer og argumenterer, så vil det kunne tilsvare en B. En oppgave med svært god drøfting og refleksjoner knyttet til empiri og teori og som viser svært god forståelse av tema, og som har detalj kunnskap vil kunne tilsvare en A.

Opgavene er brede og kan oppleves som omfattende. Kandidaten kan derfor rettferdiggjøre for sine valg av teorier og tema. Rettferdiggjøringen må være tydelig og gi mening for sensor. På den måten kan studentene besvare disse oppgavene svært forskjellig, da det er mange teorier og vinklinger som kan være med å påvirke besvarelsen. Ta høyde for dette når du sensurerer.

1)

Beskriv og drøft barns utvikling av internaliserende vansker og faktorer i barnets miljø som øker deres risiko eller reduserer risiko.

Describe and discuss the development of internalizing problems and factors in the child's environment that increase their risk or reduce risks.

Burde kunne diskutere:

- Må definere hva internaliserende vansker er og beskrive utviklingen. Kandidaten kan godt trekke frem depresjon og ulike former for angst og si noe om risikofaktorer (pathways).
- Drøfte flere ulike typer risiko (individuell, biologisk, miljø), inkludert miljøfaktorer (f.eks. forhold i familien, på skolen eller med jevnaldrende)
- Trekke inn en eller flere intervensjoner og behandling (eksempler kan være kognitiv atferdsterapi. Teaching Kids to cope, Friends, Coping cat Match).

Positivt å diskutere:

- Diskutere både risiko- og resiliensfremmende faktorer.
- Diskutere ulike intervensjoner-hva som bidrar til mindre risiko for internaliserende vansker.
- Forklare hva gen-miljø interaksjon er og hvordan dette henger sammen med internaliserende vansker.
- Forklare direkte og indirekte miljørisiko/effekter (eller distale, proksimale faktorer).
- Jevnalder-relasjoner kan være sentralt å trekke frem.
- Gi empiriske eksempler på studier som ser på risiko og beskyttende faktorer.

Andre faktorer som kan trekkes inn:

- Interaksjoner mellom de ulike faktorene.
- Trekke inn og definere resiliens
- Hvordan forebygge risiko for å utvikle internaliserende problemer
- Kunne navnet på sentrale forskere og si noe om bakgrunnen til ulike studier
- Konkretisere og beskrive i detalj ett eller to sentrale empiriske studier.

Spesielt relevant pensum:

- Ogden & Hagen (2019) kapitel 4.
- Ungar, M (2021). Multisystematic Resilience: Adaption and transformation in context of change. Chapter 1 and 6.
- Resilience and Recovery: Findings from the Kauai Longitudinal Study; <https://www.pathwaysrtc.pdx.edu/pdf/fpS0504.pdf>
- Rutter, M. & Sroufe, L. A. (2000). Developmental psychopathology: concepts and challenges. *Development and Psychopathology*, 12, 265-296.
- Sameroff, A. (2010). A unified theory of development: A Dialectic integration of nature and nurture. *Child Development*, 81, 6-22.
- Werner, E. E. & Smith, R. S. (1979). A Report from the Kauai Longitudinal Study. *Journal of the American Academy of Child Psychiatry*, 18, 292-306.

2)

Beskriv og diskuter grunnene til sosioøkonomiske forskjeller i arvbarheten til kognisjon.

Describe and discuss the reasons for socioeconomic differences in the heritability of cognition.

Burde kunne diskutere:

- Må kunne definere heritabilitet
- Få frem at heritabilitet av kognisjon varierer som funksjon av sosioøkonomiske forskjeller, og er høyere hos grupper med høyere sosioøkonomisk status (i alle fall i USA)
- Forklare gene-miljø interaksjoner som kan ligge til grunn (evokative effekter, seleksjonseffekter)

Positivt å diskutere:

- Definere familiemiljø og unikt miljø (delt og unikt miljø).
- Beskrive og drøfte endringer i rollene til genetikk, familiemiljø og unikt miljø for kognisjon som funksjon av sosioøkonomisk status.
- Metoder for å studere heritabilitet (familiestudier, molekylærgenetikk)
- Transaksjonelle modeller (genetisk betinget atferd får oss til å velge /eller blir valgt inn i noen typer miljøer (seleksjon, evokasjon), disse miljøene påvirker oss kausalt, etc.) positive/negative feedback loops

Andre faktorer som kan trekkes inn:

- Hvordan heritabilitet kan variere som funksjon av andre kontekstuelle faktorer/kulturer/tid

Spesielt relevant pensum:

- Tucker-Drob (2013)
- Sameroff (2010)
- Farah (2017)
- Palacios-Barrios & Hanson (2019)
- Costello et al., (2003)

3)

Drøft hvordan resiliens kan defineres og forstås.

Discuss how resilience can be defined and understood.

Burde kunne diskutere:

- Definere resiliens, risiko og beskyttende faktorer. Gjerne gi eksempler. Det er fint å beskrive at det er ulike definisjoner på resiliens.
- Trekke frem risiko og resiliens på ulike nivåer (individ, familie samfunn).
- Gi en forståelse av at noen barn er mer sårbare for negativt miljø, men at under gode miljøbetingelser kan de gjøre det bra (bedre enn barn som ikke har like høy plastisitet).
- Si noe om hvordan resiliens er studert (eksempel som person fokusert, kohort studier, longitudinelle modeller).
- Kan trekke frem samspillet mellom individ og miljø. Definere og beskrive arv og miljø, gi en forståelse av at det er en interaksjon mellom miljø og gener og at dette er sentralt i resilienslitteraturen.
- Kunne beskrive og gi eksempler på en eller flere ulike studier som belyser resiliens.

Positivt å diskutere

(kandidaten må velge ut noe å drøfte og vil ikke kunne ta for seg alt):

- Gi eksempler på teori eller modeller eksempel på slik model er (økologisk model/Bronfennbrenner, det kan være gen x miljø interaksjon/differential susceptibility, Dual-process modellen).
- Definere resiliens som system, og kunne gi eksempler på det.
- Diskutere hva vi mener med systemer (eks biologisk, psykologisk, sosial, mekanisk eller miljøet. Eller det kan være ulike nivåer: slik som individ, familie eller institusjon/samfunn og nettverk).
- Beskrive en eller flere prinsipper i lys av system perspektivet (som referert til av enten Masten, Chicchetti eller Ungar's syv prinsipper).
- Forklare moderator/mediator i resiliens perspektivet.
- Trekke frem ulike modeller for resiliens (det kan være for eksempel kompensasjonsmodellen, moderatorer, transaksjonsmodellen). Flott om de kan knytte disse sammen i lys av empiri.
- Gi beskrivelse av utvikling og psykopatologi, som for eksempel ved å definere temperament, internaliserende vansker og eksternaliserende vansker, men da kun i lys av resiliens eller system perspektivet.

Andre faktorer som kan trekkes inn:

- Gi et historisk overblikk av resiliens fra enkle risikofaktorer til mer komplekse systemer.
- Diskutere flere av de syv prinsippene til Ungar.
- Kunne navnet på sentrale forskere (eks Jay Belsky, Michael Rutter, Norm Garmezy, Emmy Werner, Michael Ungar, Ann Masten, Dante Chicchetti, Uri Bronfenbrenner).
- Konkretisere og beskrive i detalj ett eller to sentrale empiriske studier.
- Diskutere metoder for resiliens via «person-focused or pathway models and variable-focused models and cascades». Gi eksempler på dette

Spesielt relevant pensum:

- Ungar, M (2021). Multisystematic Resilience: Adaption and transformation in context of change. Chapter 1 and 6.
- Oxford handbook ch.18.
- Bronfenbrenner, U. (1994).
- Resilience and Recovery: Findings from the Kauai Longitudinal Study;
<https://www.pathwaysrtc.pdx.edu/pdf/fpS0504.pdf>
- Rutter, M. & Sroufe, L. A. (2000). Developmental psychopathology: concepts and challenges. *Development and Psychopathology*, 12, 265-296.
- Sameroff, A. (2010). A unified theory of development: A Dialectic integration of nature and nurture. *Child Development*, 81, 6-22.